

Korpusy
v kontrastivní
lingvistice
a translatologii

Abstrakty

Obsah

Konfrontační lingvistika a paralelní korpusy <i>Libuše Dušková</i>	5
She whispered, he shouted, her tears, his career: kontrastivní korpusově stylistická analýza <i>Lenka Fárová & Anna Čermáková</i>	5
Differing use of the verbal aspect in Czech, Russian and Polish imperatives <i>Stefan Heck</i>	6
Frazémy v paralelním korpusu polsko-českém InterCorp <i>Andrzej Charciarek</i>	8
Na cestě k obousměrnému paralelnímu korpusu po vzoru Stiga Johanssona <i>Lucie Chlumská</i>	9
NP-Internal <i>Kind of</i> and <i>Sort of</i> : Evidence from a Parallel Translation Corpus <i>Markéta Janebová & Michaela Martinková</i>	10
Slovesná deminutiva: vymezení na základě korpusových dat <i>Tomáš Káňa</i>	11
Substantiva mezi slovesem a jménem <i>Jana Kocková</i>	12
Sentences with <i>suppose (that)</i> and their Czech Equivalents <i>Ela Krejčová</i>	13
Tracking presentative semantic patterns through parallel corpora <i>Markéta Malá & Gabriela Brůhová</i>	15
Variabilita sloves uvozujících přímou řeč ve francouzštině, češtině a angličtině: analýza dat z paralelního korpusu InterCorp <i>Olga Nádvorníková</i>	17
České <i>ovšem</i> a <i>jednak</i> není úplně polské <i>owszem</i> a <i>jednak</i> . O zdánlivé ekvivalenci mezijazykových homonym <i>Emilia Rybak & Adrian Jan Zasina</i>	19
Patterns of Evaluative Meaning in a Cross-Linguistic Perspective <i>Jana Šindlerová</i>	20
Paralelně – víceslovně – lépe? <i>Michal Škrabal</i>	21
Stopy idiolektu překladatelů v překladech beletrie – analýza s využitím IC <i>Jovanka Šotolová</i>	22

Konfrontační lingvistika a paralelní korpusy

Libuše Dušková

V první části příspěvek podává přehled nejsledovanějších témat konfrontačního anglicko-českého výzkumu založeného na ruční excerpci z paralelních korpusů od jeho počátků v druhé polovině minulého století. Nejvíce pozornosti bylo věnováno tematice aktuálního členění větného, větné kondenzaci a nominálním tendencím angličtiny. Zatímco druhá dvě témata lze v současnosti zkoumat na základě InterCorpu na kvalitativně vyšší úrovni, výzkum tematiky aktuálního členění zůstává v tomto směru značně omezen. V druhé části jsou připomenuta a ilustrována některá úskalí metodologie založené na překladu. Prvním je výběr překladových protějšků vzhledem ke zkoumanému jevu, druhé spočívá v posouzení jejich adekvátnosti. Třetím je míra platnosti překladového protějšku, která je omezena tím, že zpravidla nejde o jediný možný překladový protějšek, nýbrž o jeden z možných. Zvolený překladový protějšek může být ovlivněn originálem, mírou užitelnosti, překladatelovým idiolektem aj. Originál může být příčinou různého překladu v případech nejednoznačné informační struktury. V závěru jsou různé překladové protějšky ilustrovány na dvou překladech několika stran Amisova *Lucky Jima*.

She whispered, he shouted, her tears, his career: kontrastivní korpusově stylistická analýza

Lenka Fárová & Anna Čermáková

Feministická literární kritika poukazuje již od 60. let na silně patriarchální obraz ženy v literatuře. Tato studie se zaměřuje na stylisticko-lingvistickou analýzu některých jazykových konstrukcí, které by mohly naznačit, jak vypadá obraz ženy a muže v současné anglické a české próze. Vycházíme z malé pilotní studie provedené na datech BNC (subkorpus prózy, ca. 18 mil. slov), kde jsme se zaměřily na konstrukce ‚*he/she* + VERBUM-IMP.‘ a ‚*his/her* + SUBSTANTIVUM.‘. Tato studie naznačila některé zajímavé a statisticky signifikantní rozdíly, z nichž nejvýraznějším je fakt, že muži mluví častěji než ženy (*he said – she said*) a ženy naopak častěji ‚cítí‘ (*felt*). Rozdíl je pak např. i v použití sloves, kterými se referuje o charakteristice či intenzitě hlasu: ženy ‚šeptají‘ (*whispered*), zatímco muži ‚křičí‘ (*shouted*). Podobné asymetrie jsme identifikovaly i u posesivních zájmen. Nacházíme zde např. statisticky signifikantní rozdíly mezi výskyty *his/her body, mother, shoulders – body* a *mother* se vyskytuje častěji s posesivem *her*, zatímco *shoulders* s posesivem *his*. Mezi nejčastějšími kolokátami (v rozsahu dvou slov napravo od KWIC) se výrazně častěji s posesivem *her* (vyloučíme-li specificky mužské a ženské kolokáty jako např. *husband, wife* nebo *breasts* – kde se navíc

zdá, že autorky a autoři tato slova užívají odlišně) vyskytuje např. *hair, cheeks, bag* a se zájmenem *his* substantiva *car, work* nebo *horse*.

Pro podrobnější komparativní studii jsme si tedy sestavily dva srovnatelné korpusy anglické a české prózy, u kterých rozlišujeme mezi ženskými a mužskými autory. Tato studie je do značné míry i metodologickou sondou do kontrastivní korpusové stylistiky (*corpus stylistics*) a jasně poukazuje na limity kontrastivních studií v důsledku obtížného sestavení srovnatelných dat (např. zatímco BNC nabízí ve své beletristické části poměrně vyrovnané zastoupení mužských a ženských autorů, korpusy SYN obsahují výrazně méně původně české beletrie od autorek, např. v korpusu SYN_v4 dosahuje subkorpus českých beletristických textů psaných ženami necelé 4 mil., zatímco subkorpus textů psaných muži dosahuje velikosti 16,5 mil.) a v současnosti téměř nemožného sestavení vhodného paralelního korpusu. Dále poukazuje i na některé metodologické problémy při práci s beletrií z pohledu korpusového lingvisty.

Použité korpusy

BNC, <http://bncweb.lancs.ac.uk>

SYN v4, Křen, M. – Cvrček, V. – Čapka, T. – Čermáková, A. – Hnátková, M. – Chlumská, L. – Jelínek, T. – Kovářiková, D. – Petkevič, V. – Procházka, P. – Skoumalová, H. – Škrabal, M. – Truneček, P. – Vondříčka, P. – Zasina, A.: *Korpus SYN, verze 4 z 16. 9. 2016*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

Differing use of the verbal aspect in Czech, Russian and Polish imperatives

Stefan Heck

The category of verbal aspect permeates almost the entire Slavic verb paradigm, including the imperative, meaning all Slavic languages can form both an imperfective (ipv) and a perfective (pv) imperative, e.g. Cz *pišIPV!* ‘write!’ vs. *napišPV!* ‘write!’.

It can be said that aspect usage in the imperative generally follows canonic Slavic aspect functions (as described among others in AG-80 and Lehmann 2009 for Russian and in Stunová 1993 for Czech and Russian): the ipfv is used for states and activities (cf. Cz *mluvIPV nahlas!* ‘speak loudly!’) whereas accomplishments and achievements require the pfv (cf. Cz *otevřiPV okno!* ‘open the window!’). There are two more areas where the use of the ipfv is not surprising: negated imperatives (cf. *neotvírejIPV dveře!* ‘don’t open the door!’) and iterative or general contexts (cf. Pl *kupujiIPV zawsze u mnie!* ‘buy always from me!’).

A well-known “deviation” from this can be found in the ipfv Russian imperative for events that are neither negated nor iterated, e.g. *otkryvajIPV okno!* instead of *otkrojPV okno!* (both ‘open the window!’). The effect of this ipfv imperative has been described contradictorily as rude or polite; for a more detailed explanation and a unified account of both polite and rude meanings of the same form, see Benacchio (2002) or Wiemer (2008). In a later monograph, Benacchio (2010) compares Russian data to data from twelve other Slavic languages, concluding that this special pragmatic use of the ipfv imperative is mostly exclusive to East Slavic, except for some instances in other languages where the ipfv can convey a strong rudeness, but never politeness.

Parallel corpora provide the opportunity to test Benacchio’s questionnaire-based claims, as has been done by von Waldenfels on *Master and Margarita* available in the ParaSol corpus (2012), who confirms the existence of an areal pattern. I use InterCorp v.9 to look at Czech, Russian and Polish in more detail as von Waldenfels, whose statistical method concentrates only on how often the languages differ in aspect use, but not in which direction. I show that the number of Czech PV imperatives that have a corresponding IPV imperative in Russian is 1.78 times higher than that of Czech IPV–Russian PV pairs. This number rises to 2.44 if we take out Czech motion verbs lacking a perfective partner (e.g. *běžIPV* ‘run’). A more detailed analysis of what lexemes appear in these pairs provides further insight, proving that the use of the imperfective imperative is indeed more wide-spread in Russian than in Czech, with Polish patterning between the two.

References

- [AG-80]: (1980) *Russkaja grammatika I-II*. Moskva. Benacchio, R. (2002). Konkurencija vidov, vežljivost’ i etiket v ruskom imperiative. *Russian Linguistics* 26, 149–178.
- Benacchio, R. (2010). *Vid i kategorija vežljivosti v slavjanskom imperiative. Sravnitel’nyj analiz*. München – Berlin.
- Lehmann, V. (2009). *Formal-funktionale Theorie des russischen Aspekts. Version 2009.3*. Online at: subdomain.verb.slav-verb.org/Aspekttheorie.html (Last accessed on June 17th 2016.)
- Stunová, A. (1993). *A contrastive study of Russian and Czech aspect: Invariance vs. Discourse*. Amsterdam.
- von Waldenfels, R. (2012). Aspect in the imperative across Slavic – a corpus driven pilot study. In A. Grønn & A. Pazelskaya (eds.), *The Russian Verb*, 141–154. Oslo Studies in Language 4.
- Wiemer, B. (2008). Zur innerslavischen Variation bei der Aspektwahl und der Gewichtung ihrer Faktoren. In K. Gutschmidt, U. Jekutsch, S. Kempgen & L. Udolph (eds.), *Deutsche Beiträge zum 14. Internationalen Slavistenkongreß, Ohrid 2008* (Die Welt der Slaven. Sammelbände / Sborniki 30), 383–409. München.

Frazémy v paralelním korpusu polsko-českém InterCorp

Andrzej Charciarek

Většina národních korpusů (včetně českého a polského) byla dosud založena na textech psaných. K tomu je zapotřebí získat zápisy mluvených projevů, které obsahují frazémy a které často chybí v textech psaných. Realizace tohoto záměru však je nepochybně náročná a obsáhlá. Sběr mluvených textů provází mnoho problémů a omezení. Slabinou paralelních korpusů dosud zůstávalo nezachycování mluveného jazyka, protože mluvené texty se převážně nepřekládají. Nicméně nelze pochybovat o tom, že paralelní korpusy mohou být do budoucna užitečným zdrojem pro tvorbu překladového slovníku. Metody automatického získávání překladových slovníků z paralelních korpusů byly již známé a použitelné v praxi. Problémem ale byl rozsah paralelních korpusů, které jsou nesrovnatelné s velkými jednojazyčnými korpusy. Nicméně tento stav se začal měnit s ohledem na vývoj paralelního polsko-českého korpusu InterCorp. Poslední jeho verze 9 obsahuje téměř 80 milionů polských slov. Pro výzkum mluveného jazyka velkým přínosem tohoto korpusu je především možnost analýzy autentických dialogů, protože obsahuje automaticky zpracované texty, tzv. kolekce. Největší hodnotu pro výzkum mluveného jazyka mají filmové titulky a zápisy jednání Evropského parlamentu. Zejména filmové titulky pro popsání polských a českých frazémů a rozpoznání překladových ekvivalentů přinášejí velké možnosti. Prakticky neexistuje problém s určením základu ekvivalence – *tertium comparationis*, protože v případě filmových titulků zkoumáme stejnou komunikační situaci a známe všechny její součásti (mluvčí, adresát, kontext, sdělení, kontakt, kód). Určitou jejich slabinou je, že většinou jde o překlad do češtiny a polštiny (převážně z angličtiny) a výsledkem toho je v podstatě porovnání překladů. Avšak bez ohledu na případné chyby je to velmi cenný a užitečný zdroj pro překladové slovníky, které v omezené míře zachycují frazémy. Použití paralelního polsko-českého korpusu InterCorp pro zpracování jednotlivých frazémů umožňuje jejich objektivní popis a vymezení různých variant. Je to důležité pro zjištění překladových ekvivalentů a zásadně ovlivňuje budování jednotlivých slovníkových hesel. V příspěvku jsou charakterizovány a porovnány vybrané polské a české frazémy na základě paralelního korpusu InterCorp.

Použité korpusy

Bańczyk, Ł. – Dybalska, R. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – polština, verze 9 z 9. 9. 2016*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

Na cestě k obousměrnému paralelnímu korpusu po vzoru Stiga Johanssona

Lucie Chlumská

Od dokončení *Anglicko-norského paralelního korpusu (English-Norwegian Parallel Corpus, ENPC)*, který se stal pro mnoho lingvistů vzorovým materiálem pro výzkum v oblasti kontrastivní lingvistiky i translatologie, uplyne příští rok již dvacet let. Týmu prof. Johanssona (Johansson 1997) se tehdy podařilo sestavit vyvážený vícejazyčný korpus, který v sobě zahrnoval jak korpus paralelní (pro výzkum překladů a originálů), tak i srovnatelný (pro výzkum překladů a nepřekladů), neboť obsahoval stejný objem překladů a originálů v obou směrech. Právě v tom spočívá obrovská výhoda a unikátnost celého projektu, neboť paralelní korpusy bývají i přes snahy jejich tvůrců zpravidla nevyvážené z hlediska směru překladu a typu textu, především u nestejně velkých jazyků. Překladů z „velkých“ jazyků je k dispozici pochopitelně nepoměrně více než z jazyků minoritních a také charakter překládaných děl se může výrazně lišit (viz Bernardini & Zanettin 2004).

Poslední výzkumy v oblasti korpusové translatologie (např. Chlumská 2015) ukazují jasně, že při výzkumu překladu a především překladového jazyka nestačí pracovat pouze s paralelním korpusem, nýbrž je třeba zohlednit ve výzkumu i výsledky z referenčního srovnatelného korpusu. Obdobně nelze zkoumat překladový jazyk pouze v porovnání s nepřekladovým jazykem v jednojazyčném srovnatelném korpusu, protože pak se badatel vystavuje riziku pouhé deskripce, tedy že zjištěné výsledky nebude možné bez přihlídnutí k originálním textům s jistotou vysvětlit.

Ačkoli korpus ENPC na dnešní poměry nevyčníká velikostí a pracuje se vzorky, a nikoli celými texty (obsahuje 50 anglických originálů, 50 překladů z norštiny a 50 norských originálů a 50 překladů z angličtiny, celkem 2,6 mil. slov), ukazuje se být takřka nemožné sestavit v dnešní době obdobný korpus pro jinou jazykovou kombinaci, nebo dokonce pro více jazyků. Cílem příspěvku je proto shrnout aktuální možnosti vytvoření obousměrného paralelního korpusu se zahrnutím češtiny a několika hlavních evropských jazyků: angličtiny, němčiny, francouzštiny a španělštiny. Metodologickým východiskem pro tento plánovaný paralelní korpus je zmiňovaný ENPC a materiálovou základnou již existující paralelní korpus InterCorp v nejnovější verzi 9. V příspěvku budou představeny možnosti i limity výběru textů a reálný výhled do budoucna.

Literatura

Bernardini, S. & Zanettin, F. (2004). When is universal not a universal? Some limits of current corpus-based methodologies for the investigation of translation universals. In A. Mauranen & P. Kujamäki (eds.), *Translation Universals – Do They Exist?*, 53-62. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

- Chlumská, L. (2015). *Překladová čeština a její charakteristiky*. Dizertační práce. Praha: FF UK.
- Johansson, S. (1997). Using the English-Norwegian Parallel Corpus - a corpus for contrastive analysis and translation studies. In B. Lewandowska-Tomaszczyk & P. J. Melia (eds.), *Practical applications in language corpora*, 282-296. Lodz: Lodz University.

NP-Internal *Kind of* and *Sort of*: Evidence from a Parallel Translation Corpus

Markéta Janebová & Michaela Martinková

Recently, a lot of attention has been paid to patterns with nouns originally denoting type or subclass (*sort*, *kind* and *type*). Aijmer (2002: 176) differentiates between hyponymy statements such as *robin is a sort (N1) of bird (N2)*, where *sort* is the head of the NP and the *of*-phrase its modifier (Denison 2005 talks about a “binominal construction”), and constructions where *sort of* modifies the nominal head. For patterns such as the one in *we feel a kind of emptiness*, which Denison (2005) posits as an instance of a “qualifying construction”, a hedging function is suggested (e.g. Traugott 2008). Denison (2005) also tentatively posits a third type, the “postdeterminer” or “complex-determiner construction”, which Davidse et al. (2008) adopt and further elaborate on to cover other cases.

Our study investigates the functions of NP-internal uses of the type nouns *kind* and *sort* (i.e. the N1-*of*-N2 structure where N1 is *kind* or *sort*) in the parallel corpus InterCorp through their correspondences in Czech. The question we seek to answer is as follows: The existence of which construction(s) with *kind of* and *sort of* does the corpus evidence support?

Our research shows that the translation equivalents follow to a certain extent from the elements preceding *sort/kind*; these were taken as contextual cues and their relevance for the appearance of a certain translation equivalent was calculated. The existence of the binominal construction is well confirmed by the Czech data (17% of all the cases were translated by a Czech type noun). While postdeterminer adjectives and the definite article prefer a Czech type noun equivalent, *some* disprefers it.

As for the non-head translations of the type nouns, the data confirm the textual function (e.g. *the kind/sort* is translated as *podobný* “similar”, *that kind of* as *takový* “such”) typical of the postdeterminer construction. The qualifying construction has been attested, too: the Czech translation equivalents are epistemic markers of imprecision such as indefinite pronouns, quantifiers, intensifiers and modal adverbs.

The hedging function becomes explicit when *kind of* and *sort of* and the preceding determiner have a single translation equivalent (i.e. N2 is translated with a verb, PP, or adjective, and *kind of* and *sort of* correspond to a downtoner). All of this, along with a high proportion of zero correspondences (especially when *some* and *what* precede), is in agreement with the fact that *sort* and *kind* have undergone the process of subjectification (e.g. Traugott 2008).

References

- Aijmer, K. (2002). *English Discourse Particles: Evidence from a Corpus*. Amsterdam: John Benjamins.
- Davidse, K., Brems, L. & De Smet, L. (2008). Type Noun Uses in the English NP: A Case of Right to Left Layering. *International Journal of Corpus Linguistics* 13 (2), 139–167.
- Denison, D. (2005). The Grammaticalisations of *sort of*, *kind of* and *type of* in English. A presentation at New Reflections on Grammaticalization 3, Santiago de Compostela. Available online at http://www.humanities.manchester.ac.uk/medialibrary/llc/files/david-denison/Santiago_NRG3_paper.pdf.
- Traugott, E. C. (2008). Grammaticalization, Constructions and the Incremental Development of Language: Suggestions from the Development of Degree Modifiers in English. In R. Eckardt, G. Jaeger & T. Veenstra (eds.), *Language Evolution: Cognitive and Cultural Factors*, 219–240. Berlin: Mouton de Gruyter.

Corpora used

Czech National Corpus – InterCorp. Institute of the Czech National Corpus, Prague. Available online at <http://www.korpus.cz>.

Slovesná deminutiva: vymezení na základě korpusových dat

Tomáš Káňa

Aparát slovesných deminutiv ani augmentativ často popisován nebývá. Důvod je snad v rozporu významu deminuce jako označení menší entity nebo kvality/kvantity, což jsou pojmy, které se s podstatou slovesa (označení činnosti, děje, stavu apod.) moc neslučují. I Dokulil (1982: 65) sází slovo „zdrobnělá“ při popisu slovesných deminutiv do uvozovek. Dalším „hendikepem“ českých verbálních deminutiv je fakt, že „netvoří systém a jejich (velmi řídký) výskyt lze většinou rozpoznat už jen diachronně (deminutiva k sobě dnes už obvykle nemají základové slovo)“ (Čermák 2011: 122).

Slovesná deminutiva se většinou popisují v rámci expresivity slov: Šalingová (1955) pro slovenštinu, Tovena (2010) a Dressler a Merlini Barbaresi (1994: 98) pro italštinu, která má obecně velice široké možnosti tvorby deminutiv, pro němčinu Dressler a Merlini Barbaresi (1994: 107). Často bývají zahrnuty do obecné kategorie slovesných modifikací (Čermák 2011: 115). Na základě korpusových dat se pokusím vymezit česká a německá slovesná deminutiva od ostatních slovesných modifikací a poukážu na paralely mezi oběma systémy.

Literatura

- Čermák, F. (2011). *Morfématica a slovotvorba češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Dokulil, M. (1982). Dva příspěvky k odvozování sloves. *Naše řeč*, 65/1982, č. 1, 1- 11.
- Dressler, W. U. & Merlini Barbaresi, L. (1994). *Morphopragmatics: diminutives and intensifiers in Italian, German, and other languages*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Šalingová, M. (1955). K štylistickej charakteristike slov v normatívnom slovníku. *Slovenská reč*. Časopis Ústavu slovenského jazyka Slovenskej akadémie vied pre výskum a kultúru slovenského jazyka. XX, 40-49.
- Tovena, L. M. (2010). When Small Is Many in the Event Domain. *Lexis 6. E-Journal in English Lexicology*, 41-58. Lyon: University Lyon.

Substantiva mezi slovesem a jménem

Substantiva na *-ní (-tí)/ -Hue (-mue)* v češtině a ruštině ve světle paralelního korpusu

Jana Kocková

Příspěvek vychází z rozsáhlejší práce zaměřené na srovnání neurčitých tvarů slovesných v češtině, ruštině a němčině. V rámci této práce byla provedena analýza ekvivalentů českých verbálních substantiv v ruštině na základě paralelního korpusu InterCorp ČNK, verze 8. Substantiva na *-ní* se vyskytují ve všech slovanských jazycích, jejich status se ovšem liší. V češtině jsou tato substantiva na základě svých vlastností zahrnována mezi slovesné tvary, v ruštině nejsou řazena do verbálního paradigmatu a představují jednu z možností tvoření dějových substantiv. U ruských substantiv na *-hue (-mue)* klesá z diachronního hlediska schopnost vyjadřovat verbální vlastnosti (především schopnost vyjádřit vid). Uvedená analýza však ukázala, že jejich status v ruštině nemusí být tak jednoznačný. Řada těchto substantiv si uchovála verbální potenciál a ve vysoké míře mohou fungovat jako ekvivalent neurčitých tvarů slo-

vesných. I některá další fakta poukazují na to, že se u těchto substantiv může jednat o heterogenní třídu, tj. že existuje určitá skupina (frekventovanějších) tvarů, která si zachovává silnější verbální potenciál, zatímco jiná dějová substantiva na *-ние* verbální vlastnosti ztrácejí.

Literatura

- Karlík, P. & Nübler, N. (1998). Poznámky k nominalizaci v češtině. *Slovo a slovesnost* 59, 105–112.
- Kukla, J. (2013). *Das Verb und sein Abstraktum im Russischen*. Otto Sagner, München – Berlin.
- Müncho, A. (1995). *Studien zur Bildung und Gebrauch von Nomina Actionis im modernen Russisch*. LIT, Münster.
- Nádeníček, P. (2004). Několik postřehů k vnitřní struktuře a mikrosyntaxi verbálních substantiv podle SYN2000. In Karlík, P. (ed.), *Korpus jako zdroj dat o češtině*, 127–133. Brno.
- Pazelskaya, A. (2012). Verbal prefixes and suffixes in nominalization: Grammatical restrictions and corpus data. In A. Gronn & A. Pazelskaya (eds.), *The Russian Verb, Oslo Studies in Language* 4(1), 245–261.
- Пазельская, А. Г. – Татевосов, С. Г. (2008). Отглагольное имя и структура русского глагола. In Плунгян, Татевосов (ред.), *Исследования по глагольной деривации*, Москва, с. 348–380.
- Зализняк, А. А. (2007). Связь отглагольных существительных на *-ние*, *-тие* с глагольным видом. *Terra balcanica. Terra slavica*, т. 9, Москва, с. 43–51.

Sentences with *suppose (that)* and their Czech Equivalents

Ela Krejčová

It has been shown that systematic research in monolingual corpora may reveal complexities in the distributional patterns of expressions governing content clause complements (e.g. *I suggest that he go/goes/should go there* etc.). The monolingual corpus studies have the potential to demonstrate, for example, which verbal syntagms appear in clausal complements (e.g. Crawford 2009) and their representations across spoken and written genres (newspaper/magazine texts, academic texts, fiction, etc., e.g. Leech et al. 2009).

Verbs that take content clause complements belong to three semantic domains. According to Biber et al. (1999: 661), these involve mental verbs, speech act verbs

and other communication verbs. The expression (*to*) *suppose*, which is classified as a hypothesis verb (Quirk et al. 1985: 1183), represents one of the matrices that take the content clause complements and exhibit a rich complementation profile. The imperative of this verb complemented by a *that* clause expresses conditionality and appears in various functions and meanings (Quirk et al. 1985: 842). Since “meanings are less accessible” (Johansson 2007: 28) in monolingual corpora, our study makes use of the parallel corpora (InterCorp), presupposing that the range of functions of *suppose* (*that*) are reflected in the translations of this expression.

The data from the parallel corpora suggest that *suppose* (*that*) may be used as a strong conditional linking device, but also as a modal-like element, fulfilling interactional rather than grammatical functions (cf. *because* in BurrIDGE 2014: 529). Such multiplicity of functions filters into the choice of potential Czech translation correlates, ranging from the imperatives of various mental verbs (the most dominant option being *předpokládáme, že* but also *představte si, představme si*) to conjunctions and particles (*co když, co kdyby, možná*).

The data also indicate that the individual functions of *suppose* (*that*) and the choice of a particular Czech equivalent are determined by the genre in which this expression appears. Hence, this study attempts to provide a systematic analysis of sentences with *suppose* (*that*) as reflected in Czech translations across different genres.

References

- Biber, D., Johansson, S., Leech, G., Conrad, S. & Finegan, E. (1999). *Longman Grammar of Spoken and Written English*. London: Longman.
- BurrIDGE, K. (2014). *Cos-A* New Discourse Marker for Australian English? *Australian Journal of Linguistics* 34 (4), 524–548.
- Crawford, W. (2009). The Mandative Subjunctive. In G. Rohdenburg & J. Schlüter (eds.), *One Language, Two Grammars?*, 257–276. Cambridge: Cambridge University Press.
- Johansson, S. (2007). Seeing through multilingual corpora. In *Corpus Linguistics: on the use of corpora in contrastive studies*. Philadelphia: John Benjamins.
- Leech, G., Hundt, M., Mair, C. & Smith, N. (2009). *Change in Contemporary English: A Grammatical Study*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G. & Svartvik, J. (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman.

Corpora used

Klégr, A. – Kubánek, M. – Malá, M. – Rohrauer, L. – Šaldová, P. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – angličtina, verze 9 z 9. 9. 2016*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 9 z 9. 9. 2016*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

Tracking presentative semantic patterns through parallel corpora

Markéta Malá & Gabriela Brůhová

In contrastive corpus-assisted studies the attention has recently focused on co-occurrence relations. “This new emphasis on the company words keep... has led to the discovery of a wide range of word combinations or multi-word units, which vary in fixedness and idiomaticity” (Altenberg & Granger 2002:5, cf. Ebeling & Oksefjell Ebeling 2013:50). We present a cross-linguistic study of a semantic pattern whose function is to introduce a new phenomenon in the discourse, relating it to an already established location, realized syntactically as the subject.^{*} Similarly to Hunston’s ‘semantic sequences’, the semantic patterns explored here are recurrent „sequences of words and phrases that may be very diverse in form and which are therefore more usefully characterised as sequences of meaning elements rather than as formal sequences“ (2008:271). To describe the forms of the English pattern with a locative subject a two-step procedure was adopted, relying on the bi-directional Czech-English section of the parallel corpus *InterCorp*.

In the first step, Czech sentence-initial locative adverbials (realised by prepositional phrases, e.g. *na zdech* in ex. 1) were used as anchors (Gast 2015: 8) to search for English sentences with locative subjects (*the walls* in ex. 1). Syntactically, these English sentences comprise four syntactic patterns which can serve to present a new phenomenon on the scene (SVO, SVA, SVpassA, SVCs).

Secondly, the verbs identified in step one were examined in English original texts. Three classes of verbs which may be used in the ‘presentative pattern’ (i.e. ‘location – presentation – phenomenon presented’) were determined: a) ‘contain/be covered’ verbs, e.g. *have, bear, contain; be covered, filled, (with/in)* (ex. 1), b) verbs of light/

* Two prototypical presentative constructions, viz. *there* existential sentences or ‘full presentative constructions’ (Ebeling 2000, Johansson 2007:234-5) (e.g. *There was a staircase at the end of the hallway...*), and ‘presentation scale’ sentences (Firbas 1992, Adam 2013) (e.g. *A cold wind was coming in off the Channel...*), have been described thoroughly in literature, and will not be dealt with here.

sound/smell emission or movement, e.g. *buzz, ring, glow, flash, sparkle, reek, drip, swarm* (ex. 2), and c) ‘manifestation verbs’, e.g. *show, display, read, say* (ex. 3).

- (1) *Na zdech byly zajímavé obrazy... - The walls were hung with interesting pictures.*
- (2) *V očích ji zářila... klidná radost. - Her eyes glowed with... peaceful joy.*
- (3) *[The] painting... showed a gigantic silver fruit bowl.*

From the methodological point of view, the study demonstrates how the use of a parallel corpus makes it possible to by-pass one of the limitations of corpus-assisted approaches in that it allows the researcher to look for semantic patterns rather than formal sequences.

References

- Adam, M. (2013). *Presentation Sentences (Syntax, Semantics and FSP)*. Brno: Masaryk University.
- Altenberg, B. & S. Granger (eds.) (2002). *Lexis in Contrast. Corpus-based Approaches*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Ebeling, J. (2000). *Presentative Constructions in English and Norwegian. A Corpus-based Contrastive Study*. Oslo: Acta Humaniora.
- Ebeling, J. & S. Oksefjell Ebeling (2013). *Patterns in Contrast*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Firbas, J. (1992). *Functional sentence perspective in written and spoken communication*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gast, V. (2015). On the use of translation corpora in contrastive linguistics. A case study of impersonalization in English and German. *Languages in Contrast* 15 (1), 4–33.
- Hunston, S. (2008) Starting with the small words. Patterns, lexis and semantic sequences. *International Journal of Corpus Linguistics* 13 (3), 271–295.
- Johansson, S. (2007). *Seeing through Multilingual Corpora. On the Use of Corpora in Contrastive Studies*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Použité korpusy

Český národní korpus - InterCorp. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. Available at <<http://www.korpus.cz>>.

Variabilita sloves uvozujících přímou řeč ve francouzštině, češtině a angličtině: analýza dat z paralelního korpusu InterCorp

Olga Nádvorníková

Způsoby uvození přímé řeči se ve francouzštině, češtině a angličtině liší nejen pokud jde o typografický úzus (užívání uvozovek, pomlček aj.), zastoupení pozic uvozovací věty (uvozovací věta předsunutá/vsunutá/následná), ale také v typech sloves, která mohou přímou řeč uvozovat. Jak ukázal Corness (2010), angličtina vykazuje na rozdíl od češtiny silnou tendenci k opakování neutrálního slovesa *said*. Ve francouzštině je neutrální sloveso *dire* v uvozovacích větách rovněž dominantní, ale doplňuje jej významově vyprázdněné sloveso *faire*. V češtině je naopak opakování neutrálního *řekl/a* považováno za stylistický prohřešek (Bečka 1992) a překladatelům je doporučováno opakování se vyhýbat (Levý 1998). Z tohoto důvodu jsou v češtině pro uvození přímé řeči častěji než v angličtině a ve francouzštině používána nejen neutrální slovesa mluvení (*řekl, pravil* atd.), ale také slovesa vyjadřující způsob hlasového projevu (*zašeptal, vykřikl* atd.), slovesa vyjadřující fáze komunikačního aktu (*odpověděl*) apod. (viz různé klasifikace v Nemcová 1990, Daneš 1981, Fonágy 1986 aj.). Kromě toho se však pro uvození přímé řeči v češtině používají také slovesa, která sém řečové produkce neobsahují a vyjadřují pouze různé okolnosti komunikace (mimiku, gesta, pohyby celého těla apod. – *usmál se, pokynul, vstal* atd.). Ve francouzštině je takový typ uvozování přímé řeči kritizován (Grevisse & Goosse 2008, Colin 1991 aj.), jak ale ukazuje např. Rosierová (Rosier 1999), toto omezení je v moderní francouzské próze porušováno.

V našem příspěvku se pokusíme nejprve na jednojazyčných korpusech (FRAN-TEXT, SYN2015 a BNC) zmapovat základní variabilitu uvozovacích sloves v (nepřekládových) beletristických textech, a to zejména v uvozovací větě vsunuté a následné (*proposition incise*), protože anteponovaná uvozovací věta je v tomto ohledu méně restriktivní. Na srovnatelném překladovém korpusu Jerome rovněž porovnáme celkovou frekvenci neutrálního *řekl/a* v českých překladových a nepřekládových textech.

Tento přehled pak poslouží jako základ pro hlavní část příspěvku, která bude věnována analýze překladových protějšků uvozovacích sloves v beletristické části česko-francouzsko-anglického subkorpusu paralelního korpusu InterCorp. Předpokládáme, že kvůli výše zmíněným rozdílům ve stylistickém úzu se budou čeští překladatelé častěji uchýlovat k explicitaci, příp. také amplifikaci (viz Corness 2010). Rovněž předpokládáme vyšší variabilitu uvozovacích sloves v překladech z češtiny do angličtiny/francouzštiny, a to vlivem interference. Zvláštní pozornost bude věnována příslovečným určením rozvíjejícím sloveso mluvení a možnostem jejich přesunu na pozici uvozovacího slovesa (*dit-il en souriant/řekl s úsměvem/usmál se*), viz např. Nádvorníková (2009 a 2012), Mossberg (2011) nebo Fárová (2016).

Literatura

- Bastide, M. (1994). Notes sur les incises en discours rapporté direct dans Céline. *L'Information Grammaticale* 60, 26-29.
- Bečka, J. V. (1992). *Česká stylistika*. Praha: Academia.
- Colin, J.-P. (1991). *Dictionnaire des difficultés du français*. Paris: Le Robert.
- Corness, P. (2010). Shifts in Czech translations of the reporting verb 'said' in English fiction. In F. Čermák et al. (eds.), *InterCorp: Exploring a Multilingual Corpus*, 159-177. Praha: NLN/ÚČNK.
- Daneš, F. et al. (1981). *Větné vzorce v češtině*. Praha: Academia.
- Danlos, L., Sagot, B. & Stern, R. (2010). Analyse discursive des incises de citation. In *Proceedings of CMLF 2010, 2e Congrès Mondial de Linguistique Française*, 2237-2254.
- Delaveu, A. (1988). La voix et les bruits : note sur les verbes introducteurs du discours rapporté. *Linx* 18, 125-135.
- Fárová, L. (2016). Uvozovací slovesa v překladech třech různých jazyků. In A. Čermáková, L. Chlumská & M. Malá (Eds.), *Jazykové paralely*. Praha: NLN/ÚČNK.
- Fonágy, I. (1986). Reported speech in French and Hungarian. In F. Coulmas (Ed.), *Direct and Indirect Speech*, 255-311. Berlin : Mouton de Gruyter.
- Grevisse, M. & Goosse, A. (2008). *Le Bon usage*. Bruxelles – Paris: De Boeck – Duculot. Lamiroy, B. & Charolles, M. (2008). Les verbes de parole et la question de l'(in)transitivité. *Discours* [En ligne], 2 | 2008. Dostupné z: <http://discours.revues.org/3232> ; DOI : 10.4000/discours.3232
- Levý, J. (1998). *Umění překlada*. Praha: Ivo Železný.
- Mossberg, M. (2011). L'emploi du gérondif et de la construction V1 och V2 dans l'incise. Étude contrastive français-suédois. *Revue Romane* 46 (1), 1–41.
- Nádvořníková, O. (2009). Que font les personnages des romans en parlant? (dit-il en souriant) Typologie des constructions gérondives accompagnant les verbes de dire dans les propositions incises. In A. Kieliszczyk (ed.), *La perspective interdisciplinaire des études françaises et francophones*, 89-98. Oficyna wydawnicza LEKSEM: Łask.
- Nádvořníková, O. (2012). *Korpusová analýza faktorů sémantické interpretace francouzského gérondivu*. Disertační práce. FF UK: Praha, ved. práce Hana Loucká.
- Nemcová, E. (1990). *Sémantická analýza verb dicendi*. Bratislava: Veda.
- Rosier, L. (1999). *Le Discours rapporté*. Paris, Bruxelles: Duculot.
- Tegelberg, E. (1999). Les verbes d'incise dans Hemsöborna et sa traduction française. Étude contrastive. *Studia Neophilologica* 71 (1), 72-96.

České *ovšem* a *jednak* není úplně polské *owszem* a *jednak*. O zdánlivé ekvivalenci mezijazykových homonym

Emilia Rybak & Adrian Jan Zasina

Čeština a polština jsou si jazyky geneticky velmi blízké, patří ke stejné skupině západoslovanských jazyků. Komunikace a pochopení druhého jazyka na základní úrovni není složitá, občas je však toto pochopení jen zdánlivé. Mluvíci si musí být vědomi jazykových úskalí, kterými jsou kupř. mezijazyková homonyma rovněž známá jako falešní přátelé překladatele či zrádná slova (Orłós 2004). Ke zrádným slovům patří slova formálně zcela totožná (např. *doba*, *okres*, *sklep*, *sok*) a zvukově částečně obměněná (pol. *obecny* – čes. *obecný*, pol. *biesiada* – čes. *beseda*, pol. *dziwak* – čes. *divák*), která se mezi sebou významově liší buď úplně (pol. *bezczenny* – čes. *bezcenný*, pol. *laska* – čes. *láska*), anebo pouze částečně (pol. *palić* – čes. *pálit*, pol. *mnożyć* – čes. *množit*, pol. *rozkład* – *rozklad*) (Lotko 1986).

Cílem našeho výzkumu je prozkoumat ekvivalenci českých lexémů *ovšem* a *jednak*, jež se podobají (graficky a foneticky) polským homonymním lexémům *owszem* a *jednak*, zjistit jejich překlady a určit pravidla a podmínky pro volbu správných překladových ekvivalentů v polštině. Často na základě asociace dochází k přenášení významu i stylového hodnocení prostředků z jednoho jazyka na druhý (Lotko 2008), proto je důležité pro překladatelskou praxi znát pravý význam.

V této práci využijeme česko-polský komponent mnohojazyčného paralelního korpusu InterCorp verze 9, resp. jeho část obsahující pouze české originální texty a jejich polské překlady. Budeme se snažit najít všechny doložené překlady lexémů *ovšem* a *jednak* do polštiny. Následně získaný materiál textových ekvivalentů konfrontujeme se slovníkovou ekvivalencí v překladovém česko-polském slovníku J. Siatkowského a M. Basaje. Dále se pokusíme určit pravidla a podmínky volby překladových ekvivalentů v určitých kontextech. Předpokládáme, že zkoumané lexémy nebudou mít jednoznačný ekvivalent v polštině; díky korpusové metodě získáme několik možných překladových ekvivalentů, jež budou úzce souviset s určitým kontextem, a textová ekvivalence bude výrazně bohatší než ta slovníková. Tento výzkum zajisté přispěje k obohacení překladatelských poznatků ohledně problematiky překladu zdánlivě ekvivalentních slov mezi blízkými jazyky.

Literatura

- Lotko, E. (1986). *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava: Profil.
- Lotko, E. (2008). O zrádných slovech v polštině a češtině. In E. Lotko, *Srovnávací a bohemistické studia*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Orłós, Z. T. (2004). *Czesko-polska pozorna ekwiwalencja językowa*. Kraków: Wydawnictwo UJ.

Patterns of Evaluative Meaning in a Cross-Linguistic Perspective

Jana Šindlerová

Expressing evaluation belongs to the most prominent linguistic functions involved in communication. The evaluative features are encoded on multiple layers, they are expressed in prosody, by specific morphemes, inherently in the meaning of a lexical unit, or they arise in syntactic combinations, collocations, or in a specific lexical context. Each instance of evaluation in a text, i. e., each “evaluative state” is defined by the following four items: the Source of evaluation (who evaluates), the Target of evaluation (the thing evaluated), the Evaluative Expressions (the words bearing evaluative features in their meaning) and the Polarity (positive or negative orientation of the evaluation). The ways the Source, Target and Evaluative Expression are distributed across the sentence are language-specific and tied to the language’s syntactic patterns. In the paper, we present an analysis of the patterns of evaluative meaning, as they appear in parallel sentences of the Prague Czech-English Dependency Treebank. The research is based on the comparison of valency patterns in a bilingual valency lexicon Czengvallex and in the parallel treebank data, with a particular regard to the mapping of the positions of the Source, Target and Evaluative Expression to the individual valency participants of evaluative verbs.

Paralelně – víceslovně – lépe?

K možnostem nové verze databáze překladových ekvivalentů Treg

Michal Škrabal

Ve svém příspěvku vyjdu ze slov prof. Johanssona, jež posloužily za motto kolokvia, respektive z jejich ad hoc pořízeného překladu. Ten by ovšemže mohl být dále zlepšován a vybrušován na základě konzultací se slovníky či osobami v angličtině zběhlejšími, nám však postačí v elementární podobě jako protějšek převodu strojového, který získáme pomocí dvou předních online překladačů: *Google Translator* a *Microsoft® Translator*. Také zde prvotní verze – budící dosud tu menší, tu větší pobavení – mohou být dále vylepšovány: uživatel si na úrovni jednotlivých slov či kolokací vybírá alternativní překladatelská řešení, nabízená na základě statistických dat, a upravuje původní podobu v souladu se svou představou o ideálním výsledku.

Oproti tomuto „*translator-driven/based*“ přístupu nabízím klopotnější cestu, roubenou korpusovými daty. Ony tři věty rozparceluji na menší ucelené jednotky (kolokace a tzv. *lexical bundles* či též *lexical chunks*) a ty budu hledat v anglicko-české části paralelního korpusu InterCorp v. 9. Tytéž celky se pokusím vyhledat rovněž

v (aktuálně chystané) nové verzi databáze překladových ekvivalentů Treq, v níž se experimentuje právě s víceslovnými lexikálními jednotkami.

Budou se výsledky jednotlivých měření lišit, a nakolik? A které dají nejlepší překlad, lze-li takovýto vůbec najít?

Literatura

- Biber, D. & Barbieri, F. (2007). Lexical bundles in university spoken and written registers. *English for Specific Purposes* 26, 263–286.
- Biber, D., Conrad, S. & Cortes, V. (2003). Lexical bundles in speech and writing: an initial taxonomy. In A. Wilson, P. Rayson & T. McEnery (eds.), *Corpus linguistics by the Lune: a festschrift for Geoffrey Leech*, 71–93. Frankfurt: Peter Lang.
- Čermák, F. & Rosen, A. (2012). The case of InterCorp, a multilingual parallel corpus. *International Journal of Corpus Linguistics* 13, 411–427.
- Johansson, S. (2007). *Seeing through Multilingual Corpora. On the use of corpora in contrastive studies*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Martinková, M. (2010). K metodologii využití paralelních korpusů v kontrastivní lingvistice. *Naše řeč* 97, č. 4–5, 270–285.

Použité korpusy

- Klégr, A. – Kubánek, M. – Malá, M. – Rohrauer, L. – Šaldová, P. – Vavřín, M. (2016) *Korpus InterCorp – angličtina, verze 9 z 9. 9. 2016* [online]. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK. Cit. 2013-03-30. <<http://www.korpus.cz>>

Stopy idiolektu překladatelů v překladech beletrie – analýza s využitím IC

Jovanka Šotolová

Idiolekt je ve většině translátologických prací zkoumán pouze jedním směrem, a totiž z hlediska toho, jak má překladatel interpretovat a pokusit se zachovat idiolekt autora, případně idiolekt určité románové postavy. Náš výzkum je však zaměřen na to, jak se do překladových textů otiskuje idiolekt překladatele. A to většinou dokonce bez jeho vědomí. Analýza prováděná na literárních textech v rámci InterCorpu má ověřit, na kolik překladové texty určitého překladatele prozrazují jeho jedinečný a individuální přístup ke stylizaci textu.

Základním požadavkem při překladu literárního textu je snaha o zachování funkční a pragmatické ekvivalence. Zkoumané jevy rozhodně nijak zásadně nenarušují zachování invariantu a nebudou snižovat plnohodnotný přenos významů zdrojového textu na všech potřebných úrovních.

Není pochyb, že každý zkušenější překladatel mění svou pracovní strategii v závislosti na interpretaci zdrojového textu a na vyhodnocení jeho příznakových rysů. Jelikož jeho rukama procházejí zdrojové texty stylisticky velice rozrůzněné, i texty, které produkuje překladatel, mají nutně široký stylistický a výrazový rejstřík.

Náš výzkum chce ale upozornit na to, že do jisté míry mohou všechny překlady jednoho překladatele nést společné rysy, ačkoli z hlediska celku (zejména z hlediska recipienta – čtenáře beletrie) nenápadné a distinktivní jen při nejjemnější analýze. Tyto jazykové prostředky, po stránce významu sice funkčně nerelevantní (které by při standardní korpusové analýze jistě nespádaly mezi jádrové) prvky překladu mohou způsobovat, že překladové varianty z dílny určitého překladatele mají v určité úrovni minimální rozdílnost a jsou nápadně jednotné. Srovnání vybraných skupin lexika (archaismy a módní slova, časové a logické konektory, vulgarismy) by mělo tuto hypotézu potvrdit a ukázat, na kolik je užitečné se jí věnovat v dalším výzkumu.

Nejde o projev diglosie (Daneš 1999, podle Ferguson 1959), ani habitu (Bourdieu 1982) nebo „třetího kódu“ (Baker 1998), nýbrž spíše komunikačních idiosynkrazii jednotlivých překladatelů. Tyto jevy jsou obecně v korpusových analýzách potlačovány, případně se zdůrazňuje, že při práci s velkými korpusy dochází k jejich potřebné eliminaci (Cvrček 2014). V naší analýze se však na ně chceme cíleně zaměřit.

Teoretický základ analýzy se bude řídit pracemi jako Levý (rozhodovací proces, 1967), Toury (1974, 1995), Leuwen-Zwart (translation ‚shifts‘, 1990), Berman (1999). Nepůjde však cestou jejich aplikací na konkrétní výzkum z hlediska posunu či odlišného stylistického nasazení textu v cílovém jazyce (Munday 1998, Lievois 2011, Bruneaud 2011 – a desítky dalších), tyto studie mohou být užitečné pouze pro vytipování prostředků, na jejichž užívání se analýza soustředí. Pokusíme se naopak prokázat projevy specifických rysů překladatelova idiolektu (lze je označit přímo za idiosynkrazie?) realizované v preferencích určitého lexika.

Určení zkoumaných jazykových prostředků, jejich popis a klasifikace bude vycházet např. z prací Hatim a Mason (1990), dále článků uveřejněných v *Cahiers de praxématique* (44, 2005: L'idiolecte. Du singulier dans le langage) a z dalších studií teoretiků jako A. Rabatel (2005), F. Rastier (2006), E. Beaumatin (2007).

Záměrem našeho výzkumu je spíše první ohledání terénu této problematiky, předpokládáme, že by se analýza mohla v budoucnu rozšířit například o jevy syntaktické (inspirací by pro nás v tomto případně byl výzkum provedený na IC a zaměřený na segmentaci vět – Nádvorníková, Šotolová, Za hranice věty).